

KİTABE
YAYINLARI

Kitabe Yayınları: 80

ŞİİR VE ŞÂİR
Niyâzî ve Fâik Efendiden Dizeler

Hazırlayan:
Prof. Dr. M. Münir ATALAR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj
FCR

Kapak Tasarımı
Tuğba ÖZÖNAL

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ocak 2024

ISBN: 978-625-94339-1-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

ŞİİR VE ŞÂİR

Niyâzî ve Fâik Efendi'den Dizeler

Prof. Dr. M. Münir ATALAR

Ankara 2024

Prof. Dr. Mehmet Münir ATALAR

1949 yılında Zile/Tokat doğumlu Mehmet Münir Atalar, ilkokul ve ortaokulu memleketinde bitirdikten sonra liseyi Ankara Cumhuriyet Lisesi'nde okumuştur (1968). 1971 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra 1977 yılına kadar DİB'de eğitim uzmanı olarak çalışmıştır. 1977 yılında Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi'nde asistan, 1983 senesinde Osmanlı Tarihi üzerine doktorasını tamamlamıştır. 1986'da Yardımcı Doçent, 1989 yılında Medeniyet Tarihi ve Kültürleri Anabilim Dalı'nda Doçent ve 1995 senesinde ise Orta Çağ tarihi Profesörü olarak Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde yaş haddinden (67) emekliliğe ayrılanı kadar görev yapmıştır. Atalar, Gaziantep Üniversitesi Şanlıurfa İlahiyat Fakültesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde öğretim üyeliği, bölüm başkanlığı, dekan vekilliği, üniversitelerarası kurul üyeliği vb. önemli görevlerde bulunmuştur. "*Osmanlı Devletinde Surre-i Hümayûn ve Surre Alayları (1999)*" ilmi eser, tercüme ve telif olarak çok sayıda kitap ve makaleyle bilime katkıda bulunmuştur. Ayrıca onlarca bilim insanı yetiştirip bilim dünyasına takdim etmiştir. Atalar, evli ve iki çocuk babasıdır.

*“...Hakkınızda hayırlı olduğu halde bir Őeyden
hoŐlanmamıŐ olabilirsiniz.
Sizin iŐin kötü olduđu halde bir Őeyden hoŐ-
lanmıŐ da olabilirsiniz.
Yalnız Allah bilir, siz ise bilemezsiniz.”*
(Bakara, 2: 216)

Elinizdeki bu n ciz  alıŐma,
Korona Virüs salgınının yoğun yaŐandığı
dönemde yapılmıŐ ve dolayısıyla
dezavantajlı bir süreç,
avantaja çevrilmeye çalıŐılmıŐtır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ-----	9
ŞİİR, ŞÂİR VE TASAVVUF ŞİİRİ-----	13
NİYÂZÎ VE FÂİK EFENDİ'DEN DİZELER -----	27
نیازی و فایق افندی دن دیزه لر -----	27
NAŞİHAT-NÂME-İ NİYÂZÎ EFENDİ -----	32
نصیحت نامه نیازی افندی -----	33
HAZĀ KİTĀB-I ŞŪKŪR-NĀME'-İ FĀİK EFENDİ RAĤMETU'LLĀHĪ 'ALEYH-----	48
هَذَا كِتَابِ شُكْرِنَامِهِ فَايِقِ افندي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ -----	49
KAYNAKÇA -----	77

ÖN SÖZ

Cahit Sıtkı Tarancı'nın ta'birıyla “şiiir, sözcüklerle güzel biçimler kurmak sanatıdır.” Bu sanatta sözcüklerin bir tesbih taneleri gibi muntazam ve âhenkli dizilimi söz konusudur. Bu anlamda şiiir, hangi sözcüğün ne anlam ifâde ettiği, kendisinden sonra ve önce hangi sözcüklerle birlikte kullanılması gerektiği ve anlam ifâde etmedeki sözcüklerin gücünden sonuna kadar istifâde edilen bir sanattır. İbn-i Sînâ'nın “şâirler, söz sultanlarıdır” derken kastettiği tam olarak bu olsa gerekir. Çünkü büyük düşünür İbn-i Sînâ, “şâirlerin dil güzelliği rûha zevk verir” diyerek şiiir sanatıyla iştiğâl edenlerin sözcük tercihleriyle insanoğlunun rûhuna ve haz duygusuna hitâp ettiğini beyân eder. Dolayısıyla şiiir, tarih boyunca her toplumun edebî şâhikası ve en ulvî sanatı olarak kabul görmüştür. Şâir ise toplumun gözde şahsiyetleri ve önemli değerleri olarak kabul edilegelmiştir.

Türk kültüründe ise Ahmed Yesevî'den Ahî Evrân'a, Yûnus Emre'ye, Mevlânâ Celâleddin Rûmî'ye, Hacı Bayrâm-ı Velî'ye, Fuzûlî'ye, Nevâyî'den Bâbü Mirzâ'ya, Sarı Saltuk Sultan'a, Mahtumkulu Firâgî'ye, Nâmık Kemâl'den Tefik Fikret'e, Mehmet Âkif Ersoy'a binlerce Türk şâiri, gerek kültürel değerleri, gerek ahlâkî normları, gerekse dönemlerinin taleb ve ihtiyaçlarını büyük bir ustalıkla sözcüklere dökerek, dizelere dönüştürerek kendilerinden sonraki nesle, bizlere aktarmışlardır.

Bu küçük hacimli çalışmada, öncelikli olarak şiir ve şâir konuları üzerinde durulmuş, kültür elçileri birkaç şâirimizin şiirlerinden örnekler sunulmuştur. Ardından “Kangırı (Çankırı) Sancağı'ndan Eşref Hânedânından” ibâresiyle tamamlanan ve “Cehennem Nârına Yakma” mısraı ile başlayan özgün yazma bir şiir mecmûasının transkripsiyonu yapılarak gönümüz Türkçe harflerine aktarılması sağlanmıştır. Şâirini ve hangi dönemde yazıldığını tesbit edemediğimiz bu özgün şiir mecmûasının, yazma

haliyle tozlu raflarda kalmasına gönlümüz râzı gelmediği için böyle bir çalışmaya girişilmiş ve siz kıymetli şiir ve edebiyât erbâbına ve sevdâlısına sunulmuştur. Özgün yazma şiir mecmûasının bulunduğu antolojide sırasıyla şu eserler bulunmaktadır: Nasihat-nâme-i Niyâzî Efendî, Münacâtı İstiskâ, Şükür-nâme-i Fâik Efendî ve Lâtin harfleriyle verdiğimiz eser. Gayret bizden tevîk Allah'tandır.

Bu eserin oluşmasında, ham okumasındaki özellikle Farsça kelimelerin kontrolünde, yazım düzeni ve dizaynında yardımını esirgemeyen sevgili dostum Dr. M. Naim Naimi'ye içtenlikle teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. M. Münir ATALAR

Mayıs 2020-Ankara